

22-E-35

Knihovna mezinárodní právní ochrany mládeže.

SVAZEK I.

ALIMENTAČNÍ ZÁKON ČESKOSLOVENSKÝ

ze dne 16. prosince 1930 č. 4/1931 Sb. z. a n.

S dodatky o alimentálním právu
v Rakousku, Francii a Německu.

SEMINÁRNÍ

Judiciál.

KNIHOVNA

č. 22-35

Upravil a poznámkami opatřil
JUDr. KAREL GERLICH,
sekretář nejvyššího soudu.

BRNO 1931.

Nákladem Společnosti pro mezinárodní právní ochranu
mládeže v ČSR. — Tisklři Štursa, Kraut a spol. v Brně.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
P. PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
Č. inv.: 012051

Koupí od M. Kaban
Darem od _____
v 100 za Kčs 3,-
Inv. čís: 33. 190
Sign: _____

PŘEDMLUVA

Společnost pro mezinárodní právní ochranu mládeže v republice československé má též za úkol, aby studovala otázku právní ochrany i s hlediska obecného a nemá jen vyřizovati jednotlivé případy. Plně tento program, bude Společnost vydávati spisy, týkající se právní ochrany mládeže. Jako první svazek zvolen komentář k alimentárnímu zákonu čís. 4/31 Sb. z. a n., který je velmi důležitým předpisem pro právní ochranu a pro svou zvláštní strukturu nebude praxi jednoduchým předpisem právním obzvláště proto, poněvadž není úplně souhlasný s alimentárními předpisy občanského zákoníka. Společnost doufá, že její počín bude veřejností vlídně přijat, neboť pak bude moci splniti zcela svůj úkol, který si stanovami vytkla.

V B r n ě v listopadu 1931.

Univ. prof. Dr. Jaromír Sedláček,
předseda Společnosti pro mezinárodní
právní ochranu mládeže.

**Zákon na ochranu osob
oprávněných požadovati výživu,
výchovu nebo zaopatření**

*ze dne 16. prosince 1930 č. 4 Sb. z. a n.
ex 1931.*

Zákon byl vyhlášen dne 26. ledna 1931 a podle § 3 obč. zák. ve znění § 4 zák. čís. 139/19 Sb. z. a n. platí od 26. února 1931.

Nutnost vydání zákona odůvodňuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu (senátní tisk 161/1930) takto:

Různé sociální organizace a spolky domáhají se po nějakou dobu úpravy vyživo-

Alimentační zákon československý:

vací povinnosti k manželským i nemanželským dětem, po případě i k manželkám zvláštním zákonem poukazující k tomu, že pokles mravnosti ve válečné a poválečné době, krise manželství a rodinného života a šířící se neodpovědnost rodičů jak děti manželských, tak zvláště nemanželských k jejich výživě a výchově mají v zápětí, že osoby povinné výživou se často i úmyslně vyhýbají plnění svých povinností a vydávají děti nouzi a nebezpečnosti zpustnutí. Prostředky k nápravě byly různě navrhovány. Tak „Republikánská liga pro mravní obrodu národa“ navrhla, aby vypracován byl zákon, který by stanovil tresty vězení na liknavé otce a manžely, kteří úmyslně se vyhýbají plnění vyživovacích povinností vůči svým dětem a manželkám. K návrhu připojil se „Spolek rozvedených žen“. Česká zemská péče o mládež na Moravě v Brně uvedla podle stížností hlavně z řad poručenských soudů a generálních poručníků a zpráv okresních péčí o mládež, že nemanželští otcové, aby se vyhnuli své vyživovací povinnosti a nemohli býti soudně k ní donuceni: 1. zbavují se formálně svého movitého i nemovitého majetku, 2. při zaměstnání v soukromých službách buď přecházejí od zaměst-

Alimentační zákon československý:

navatele k zaměstnavateli nebo jsou jimi při úředním vyšetřování chráněni a 3. promarní svůj majetek, aby nebylo předmětů vhodných k zabavení, a navrhla původně, aby zákonné předpisy byly rozšířeny a po případě doplněny přesnějšími opatřeními. Jako dva způsoby, které by podle mínění praktiků mohly vésti k cíli, navrhla: 1. ztrátu volebního práva nemanželských otců, u nichž se zjistí úmyslné obcházení zákona, je-li naděje, že tento prostředek povede k cíli a 2. opatření nuceného zaměstnání, kde by bylo po odečtení existenčního minima užíváno přebytků k výživě nemanželského dítěte. Oba tyto způsoby nezdají se vhodnými přispěti k řádnému plnění vyživovací povinnosti.

Pozdějším podáním učinila tato zemská péče podrobné návrhy, souhlasné s návrhy spolku „Reichsverband für Jugendfürsorge in der chechoslovakischen Republik“, které se opakují v iniciativním návrhu poslanců L. Pechmannové a druhů, čís. tisku 1657 posl. sněm. N. S. R. Č. 1928.

Kromě těchto byly činěny i některé jiné návrhy, jako: 1. aby bylo zákonem stanoveno: a) že okresní soudy jsou povinny vésti v patrnosti nemanželské otce a matky,

jimž se ukládá povinnost se přihlašovati, a aby trestáno bylo opominutí přihlášky a byly stíhány zatykačem osoby, které se této povinnosti vyhýbají; b) že výživa nemanželských dětí se obstarává prostřednictvím okresních soudů neb okresních péčí o mládež; c) že se odpírá vydání pasu do ciziny osobám, které mají povinnost živiti nemanželské děti. — Nehledíc ke značnému nemožnému zatížení soudů, nelze ani tyto prostředky uznati za vhodné.

Přípravná osnova trestního zákona o zločinech a přechínech a zákona přestupkového z r. 1926 navrhuje v § 249 ustanovení, aby trestán byl, kdo svou povinnost, pečovati o nezletilého poruší tak, že je vydán v nebezpečí zpustnutí, kdo svou povinnost, vyživovati nebo podporovati jiného poruší tak, že je vydán nouzi nebo že musí, aby nebyl vydán nouzi, býti podporován odjinud a kdo odloží neb opustí dítě, aby se ho zbavil.

Rovněž superrevisní komise pro občanský zákoník usnesla se na některých ustanoveních, kterými má býti příznivěji upraven poměr nemanželských dětí.

Ježto však nelze určití nyní přesně, zda

a kdy budou projednány a nabudou účinnosti obě osnovy s těmito ustanoveními na ochranu a zlepšení stavu nemanželských dětí, po případě oprávněných požadovati výživu, naléháno bylo na vydání zvláštního zákona na jejich ochranu a poukazováno, že již podobné zákony jsou v Rakousku (zák. ze 4. února 1925, BGBl.69), v Německu, Norsku, Francii a Jugoslavii a osnovy zákonů i v jiných zemích (Italii). Za vydání zatímního zákona přimlouvala se i ministerstva sociální péče a veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, právě hledíce k nepříznivým poměrům nastalým po válce pro děti liknavostí otců v plnění vyživovacích povinností aneb i úmyslným vyhýbáním se, je plniti. Skoro všechny návrhy omezují se buď výslovně nebo svými úvodními ustanoveními buď na ochranu jen nemanželských dětí nebo některé i na ochranu manželských, ale zanedbávaných dětí, a nanejvýše ještě na manželky, hlavně rozvedené. Ale stejné ochrany, jsouce stejně vydány nebezpečenství nouze, zasluhují vůbec osoby, které jsou jiní povinni vyživovati. Při tom pokládá se za spravedlivé, aby nebyl činěn rozdíl mezi povinností spočívající v samém zákoně, na smlouvě, na posledním pořizení

nebo z nedovolených činů. Zákony, jimiž bylo v exekuci upraveno dlužníkovi existenci minimum, poslední zákon z 15. dubna 1920, čís. 314 Sb. z. a n. (§§ 1 a 2) stanoví při exekuci na služební platy výhody jen pro pohledávky výživného příslušející věřiteli ze zákona. Ale § 372 ex. ř., poskytující zajišťovací exekuci pro nároky na poskytování výživy, volil všeobecné znění; výborový návrh (§ 36c) omezoval toto ustanovení rovněž „na poskytování výživy ze zákona náležející“, kdežto společná konference upravila § 372 ex. ř. ve všeobecném znění. Nečiní tudíž rozdílu v tom, na čem spočívá povinnost k výživě. Podle zákona náleží sem hlavně výživné manželky (§ 91), dětí (§§ 139, 141, 142, 143, 166 až 171), rodičů (§ 154), pozůstalého manžela (§ 796), pro poškození na těle, zabití nebo odnětí svobody (§§ 1325 až 1329 ob. z. obč. a obdobná ustanovení občanského práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi). Není však důvodu, aby z ochrany vyloučeny byly osoby, jimž se dostává výživy z jiného právního důvodu, na př. ze smluv — rozvedeným aneb i rozloučeným manželkám zaručuje se často notářskými spisy, výměnkářům postupní smlouvou — anebo z posled-

ních pořízení, na př. odkazovníkům z dědic-
kých dohod sourozencům a pod.

Důvodová zpráva ústavně-právního výboru senátu (senátní tisk 223/1930) k tomu dodává:

Vládní návrh zákona, kterým se má poskytnouti zvláštní zesílená ochrana osobám oprávněným požadovati výživu, výchovu nebo zaopatření, usiluje vyplniti citelnou mezeru v právním řádě. Občanské právo upravuje sice dostatečným způsobem právní základ tohoto nároku, avšak uplatnění jeho se setkává ve skutečnosti se značnými obtížemi. Tyto obtíže jsou zaviněny tím, že osoba povinná nalézá v mezích platných zákonů dosti způsobů, aby unikla svému závazku a aby znemožnila osobě oprávněné realizování jejího práva, i když bylo soudním rozsudkem zjištěno a exekuční jeho vymáhání povoleno. A přece společnost má eminentní zájem na tom, aby závazek byl plněn. Je-li oprávněná osoba zbavena prostředků ke své výživě nebo zaopatření, upadá často do nouze a bídy, nebo vyrůstá-li bez náležité výchovy, stává se méně cenným členem lidské společnosti. Z oboujího vzniká nebezpečí nepříznivých sociálních jevů, a zvláště jsou bída a zanedbané

Alimentační zákon československý:

vychování z předních činitelů zločinnosti. Kromě toho ten, kdo neplní svůj řečený závazek, způsobuje, že společnost tuto jeho povinnost často musí převzít sama na sebe, čímž jí vznikají výdaje, které by jí mohly býti na jiném místě prospěšné.

V důvodové zprávě ústavně-právního výboru poslanecké sněmovny (tisk 764/1930) se pak uvádí:

Vládní návrh zákona k ochraně osob oprávněných požadovati výživu, výchovu a zaopatření ve znění přijatém senátem, sleduje účel, osobám, které mají právní nárok na výživu, výchovu a zaopatření, nárok ten zabezpečiti zvýšenými sankcemi jak civilně-právními, tak i trestně-právními. Sankce civilní směřuje nejen proti osobám přímo alimentací povinným, nýbrž i proti osobám, které nepřímo povinně ho podporují v jeho snaze vyhnouti se alimentací povinnosti. Rozmnožením, zostřením a také usnadněním prostředků, jimiž možno osoby k výživě povinné nutiti k plnění jejich povinnosti, dosahuje se dalšího cíle, preventivní ochrany mladistvých před fysickou a morální zkázou. Alimentací povinnosti se dotýkají převážně — třeba nikoliv výlučně

Alimentační zákon československý:

— dětí nemanželských i manželských, které nejsou ještě s to samy se živiti a zaopatřiti, tedy osob mladistvých a potom osob, na nichž (manželky rozvedené, rozloučené) z větší části výživa a zaopatření, ale zejména výchova mladistvých spočívá. Poměry ty jsou někdy velmi trudné, přes to, že pomocná zařízení pro péči o mládež vyvinují úspěšnou činnost. Dosavadní předpisy nejsou dost hustou sítí, aby nesevdomitý nemanželský otec, rozvedený od matky, manžel-otec atd., nemohl se svou povinností proklouznouti, aby se nemohl někdy i trvale vyhýbati alimentací povinnosti ke škodě nejen přímo oprávněných, ale i ke škodě veřejnosti, která musí přejímati na svá bedra břemeno nekonané povinnosti a je nad to i ohrožována tělesně a mravně zchátralými individuy. Zákon vyplňuje citelnou mezeru v naší péči o mladistvé.

§ 1.

Kdo je právně¹⁾ zavázán vyživovati, vychovávatí nebo zaopatřítí jiného²⁾ a nemá jmění nebo stálých příjmů, aby z nich mohl úplně uhraditi potřebný náklad³⁾, je povinen vykonávati podle možnosti a podle svých schopností takovou činnost, aby z jejího výtěžku mohl řádně dostáti tomuto svému závazku⁴⁾.

¹⁾ Povinnost tato může plynouti z jakékoliv právní normy: ze zákona, ze smlouvy, z jednostranného právního jednání.

I. Obecný zákoník občanský: patří sem §§ 91, 139, 141, 142, 143, 154, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 1264; nepatří sem § 221 (není zde závazek),

K § 1:

1. Každý soudní výrok, kterým se rozhoduje o nároku na výživné pro budoucnost, platí jen s výhradou rebus sic stantibus. Změnu výživného určeného smírem lze požadovati, změnily-li se podstatně předpoklady narovnání, i když bylo ujednáno, že výživné má zůstatí navždy stálým.

(Sb. m. sprav. civ., č. 107.)

2. Zásadně jest otec povinen poskytovatí manželským dětem toliko výživu in natura a jen výjimečně, když děti z důležitých příčin nebo podle soudního nálezu domácnost otcevu opustily, lze od otce požadovati výživné na penězích.

(Sb. n. s. civ. 1441, Sb. m. sprav. civ., č. 173.)

dále § 947 (jde o závazek jen subsidiární), §§ 796, 1243, 1260 (není zde subjektu k výdělečné činnosti povinného), §§ 1042, 1325, 1326, 1327 (nejde o výživné, nýbrž o náhradu škody).

II. Právo slovenské: §§ 90, 95, 102 uh. manželského zákona (čl. XXXI. zák. z r. 1894); § 11 uh. poručenského zákona (čl. XX. zák. z r. 1877).

III. Zákon z 28. března 1928, čís. 56 Sb. z. a n. o osvojení: § 4.

Souhlasně Šimák (Soudcovské listy XII, str. 140) vylučuje použití zákona při nároku podle § 796 obč. zákona a dále (tamtéž str. 120) při § 1327 obč. zákona:

„Vyloučiti v každém případě dlužno případ § 1327 obč. zákona. Důvodem je jednak již to, že zákon předpokládá (alespoň pravidlem) závazek, který je ve vztahu k sociálním a majetkovým poměrům zavázaného, kdežto v případě tomto bude kritérium vždy jen skutečně způsobená škoda, respektive skutečně ušlý zisk,

3. Rozsah alimentační povinnosti manželského otce, viz rozhodnutí Sb. m. sprav. civ., čís. 17.

4. Žalobou opřenou jen o právní důvod naznačený v § 167 obč. zák. nelze vymáhati nákladů, které jest povinen nemanželský otec nésti podle § 166 obč. zák.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 2.)

5. Bylo-li výživné pro nemanželské dítě určeno rozsudkem, nelze zvýšení jeho domáhati se v řízení nesporném podle § 16, odst. 2. čís. nař. z 12. října 1914, č. 276 ř. zák., nýbrž toliko žalobou v řízení sporném.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 110.)

Alimentační zákon: § 1.

hlavně však, že zde nejde o závazek vyživovati, vychovávatí neb zaopatřiti jiného, nýbrž o jeden ze způsobů náhrady škody (srov. marginální rubriku při § 1323 a 1325 obč. zák.) — nahraditi ušlý zisk, speciálně stanovený, a konečně, jak již pověděno, že ustanovení tohoto zákona, jako výjimečné, dlužno vykládati spíše restriktivně.”

Š i m á k (Soudcovské listy XII., str. 120) jest v otázce, zda pod § 1 zákona spadají též závazky smluvní, opačného názoru:

„Doslov zákona nevylučuje použití téchož na případy závazků smluvních (a nelze přehlédnouti, že právě § 1 cit. zákona stanoví, kdo jest „právně“ zavázán, kdežto § 3 cit. zákona mluví o „zákonně“ povinnosti, což v tomto postavení zdá se naznačovati poměry užší), přesto však, podle mého názoru, nelze sem případy ty počítati.

Typickým případem takového závazku „smluvního“ je osvojení (zák. z 28. března 1928, čís. 56 sb. z. a n.), kde musíme na věc hleděti tak, že zákon supljuje neúplnost smluvního projevu mezi stranami, což patrně z toho,

6. Jměním nemanželského otce, které dle § 166 obč. zák. jest základem pro výměru výživného nemanželského dítěte, rozuměti jest souhrn všech hospodářských hodnot nemanželskému otci náležících, nejen výtěžek práce, vyplývající z jeho výdělkové způsobilosti, ale i všechny ostatní statky do vlastnictví mu náležející, třeba by mu dočasně neposkytovaly žádných příjmů.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 124.)

Alimentační zákon: § 1.

že důsledek tento možno vyloučiti (§ 5 cit. zákona). — „Ve vlastní rodině nepozbývají osvojenec a jeho potomci práv. Nárok na výživu mají, pokud není osvojitel sám s to, aby jim poskytoval slušnou výživu.”

Slušnou výživou lze rozuměti výživu, přiměřenou majetkovým poměrům adoptivního otce a potřebám dítěte, protože zákon tento stanoví, že „osvojenec a tito jeho potomci nabývají naproti osvojiteli všech majetkových nároků, jako manželské děti.”

Nemožnost, dostáti tomuto svému závazku, jíž přiznáme účinek zrušující závazek, dlužno posuzovati podle § 1447 obč. zák., naproti tomu důvod, který by zprošťoval zavázanou osobu (máme-li na mysli analogický případ § 141, 166 obč. zák.), je hlubší — totiž podle poměru zavázaného musí býti zcela vyloučeno, aby mohl k zaopatření něčím přispívati, jak stanoví § 16 první díle novely k obč. zák. v jiné souvislosti (že má totiž býti upuštěno od určení míry zaopatřovacích požitků), paragraf ten jest však zřejmě odrazem zásady § 166 obč. zák., kterou

7. Je-li nemanželský otec i bez práce pro svou osobu zaopatřen, jest na něm, by si při své výdělečné schopnosti nalezl zaměstnání aspoň takové, by mohl přispívati na nejnutnější potřeby svého nemanželského dítěte.

(R I 937/30.)

8. Nemanželský otec je zbaven povinnosti k výživě jen tehdy, je-li trvale neschopen k práci a výdělku a je-li úplně nemajetným.

(R II 180/21.)

musíme přijímati i pro povinnosti otce manželského. Podléhá-li tato alimentační povinnost dispozici stran do té míry, že je možno ji i vyloučiti, stěží bude možno rozšiřovati povinnosti tohoto zákona, vzhledem k jeho výjimečnosti, na tyto případy.

Ovšem úvahy sem spadající jsou rázu spíše teoretického. Prakticky, jak z povahy zřejmo, sotva případ ten nastane, poněvadž je těžko myslitelné, že by někdo lehkomyšlně přejímal takovýto závazek zcela dobrovolně a pak se mu hleděl vyhnouti.

Pokud jde o jiné případy smluvně přejetého závazku vyživovacího, jest již povahou věci aplikace ustanovení tohoto zákona téměř vyloučena."

9. Děti jsou povinny k výživě rodičů (§ 154 obč. zák.) podle poměru své mohoucnosti, ovšem jen potud, pokud by samy neupadly v nouzi. Povinny jsou k tomu všechny děti tím způsobem, že nutno hleděti i k těm, na nichž není výživné vymáháno; pokud některé dítě není schopno zcela nebo z části plniti svůj závazek, musí ostatní schopné děti doplniti to, čeho by se nedostávalo. Rodiče mají sice nárok na slušnou výživu, ale nemohou-li ji děti opatřiti, musí se spokojiti s výživou nutnou. Děti mohou rodiče zaopatřovati buď v penězích nebo in natura; na tento způsob lze uznati jen tehdy, je-li to podle poměrů možné a účelné. Povinnost dětí vůči rodičům na jejich udržování nezávisí na tom, zda jsou rodiče takového zaopatření hodni.

(Sb. n. s. civ., čís. 5865.)

S tímto názorem autorovým nelze souhlasiti, neboť slovo „právně“ nutno vykládati v nejširším smyslu. Nelze také vylučovati použití zákona pro celou řadu smluv o výživném, zejména notářských smluv rozvedených a rozloučených manželů, když doslov zákona jeho použití — jak ostatně autor pojednání sám uznává — a zákonodárce, jak níže z důvodové zprávy je vidno, takový rozsah použití zákona také zamýšlel.

Podle B ö r s c h e (Richterzeitung roč. 13, str. 57) vztahuje se ustanovení zákona na osoby zavázané k poskytování výživy podle §§ 91, 139, 141, 143, 154, 166 až 171 a 950 obč. zák. Dále sem čítá i osoby zavázané podle § 947 obč. zák., pokud nemají jiných výdělkových pramenů, z nichž by mohli dostáti své vyživovací povinnosti.

S podřaděním §§ 947 a 950 obč. zák § 1 zákona nelze souhlasiti. Spisovatel přehlíží u § 947, že vyživovací povinnost obdarovaného je tu omezena a závislá na tom, zda tu ještě něco z hodnoty darované jest. Podobně jest tomu u § 950, kte-

10. Je-li tu více dětí, nejsou povinny poskytovat rodičům upadnuvším v nouzi výživné (§ 154 obč. zák.) včetně pohřebních útrat rukou společnou a nerozdílnou, nýbrž mají se postarati o jejich slušné zaopatření společně a každé dítě má k tomu přispívati podle poměrů svého jmění. Nemá-li některé dítě prostředků, spadá povinnost na děti ostatní, po případě na ono z nich, které má jmění. „Jměním“ nerozumí se tu jen majetek v užším slova smyslu, nýbrž hospodářská mohoucnost toho kterého dítěte.

(Sb. n. s. civ. 7190.)

rý sem ostatně nepatří již z toho důvodu, že mezi osobou k výživě oprávněnou a obdarovaným nejde o žádný povinnostní vztah, z kterého by vyplývala povinnost vyživovací ve smyslu § 1 zákona.

²⁾ Původní vládní návrh, podaný senátu 6. června 1929 (sen. tisk. 919/29) jednal pouze o ochraně osob oprávněných požadovati výživu. Teprve v druhém vládním návrhu z 27. března 1930 (sen. tisk. 161/30) jde o výživu, výchovu a zaopatření.

O pojmech výživu, výchovu a zaopatření obsahuje občanský zákoník tato ustanovení:

a) o dětech manželských:

§ 139. Rodiče jsou vůbec povinni své manželské děti vychovávat, to jest pečovat o jejich život a jejich zdraví, opatrovat jim slušnou výživu, aby jejich tělesné a duševní síly se mohly vyvíjeti, a vyučováním v náboženství a v užitečných

11. Závazek poskytovat výživu rodičům nepřechází na pozůstalost (dědice) zůstavitelovu, nýbrž přímo na jeho descendenty (§§ 154, 42 obč. zák.).

(Sb. m. sprav. civ., čís. 52.)

12. Nárok manželky na placení výživného jest rázu soukromoprávního.

(Jud. č. 244. Sb. n. s. civ. č. 5484, 7633, 8110.)

13. Manžel má v době, ve které nemůže vykonávat pravidelné povolání (sezonní práci) povinnost, podle své mohoucnosti využítkovat veškerých výdělečných možností a všech svých schopností, které jsou mu dosažitelný.

(Rv I 628/25.)

vědomostech klásti základ k jejich budoucímu blahobytu.

b) o dětech nemanželských:

§ 166. I nemanželské dítě má právo žádati na svých rodičích, aby je přiměřeně svému jmění vyživovali, vchovali a zaopatřili.

c) o odkazu:

§ 672. Odkaz zaopatření zahrnuje výživu, ošacení, byt a ostatní potřeby, a to doživotně, jakož i potřebné vyučování. To vše rozumí se také vychováním. Vychování končí zletilostí. Stravou rozumí se pokrmy a nápoje na dobu života.

³⁾ Jeho výše musí již býti určena nebo aspoň bezpečně známa v době, kdy se má použítí § 2 neb 3 zákona.

⁴⁾ Srovnej dále § 950 obč. zák.

Z materiálů k § 1 zákona:

14. Pakli se strany jinak nedohodly, nemění se rozlukou manželství podle § 15 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 Sb. z. a n., ničeho na alimentací povinnosti manžela vůči manželce, která nebyla dřívějším rozvodem vinna; kterýkoliv z manželů může však z důvodů důležitých žádati za nové uspořádání majetkových poměrů pořadem práva. Při novém uspořádání pak dlužno vzít zřetel na majetkové poměry manželčiny.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 179.)

15. Úmluva rozvedených manželů o výživném jest změnitelná, nastala-li změna poměrů, kterých se strany uzavírajíce smlouvu nemohly nadíti, i když bylo umluveno, že zvýšení výživného, jež manžel platiti se zavázal, jest vyloučeno.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 41.)

Ústavněprávní výbor senátu uznal nutnost navrhovaného zákona. Od vládní osnovy se však poněkud odchýlil, zachováváje jinak úplně jeho ideovou základnu i tendence.

Nejprve je ústavněprávní výbor mínění, že je záhodno dáti v čelo zákona jako § 1 jasně vyslovenou normu, o kterou se vládní návrh ve svých ustanoveních mlčky opírá. V ní se prohlašuje dosavadní, pouze etická povinnost konati takovou výdělečnou práci, aby z jejího výtěžku bylo možno řádně plniti závazek, za povinnost právní, která pak v dalším dostává sankci civilně-právní a do určité míry i trestní. Ovšem taková výdělečná činnost může býti uložena jen tomu, kdo jinak nemá dostatečných příjmů, aby z nich

---

16. Nárok na zvýšení výživného smírem určeného přísluší za změněných poměrů rozvedené manželce i tehdy, když manželství bylo rozvedeno z její viny; na nároku tomto nemění ničeho okolnost, že rozvedené manželství bylo později podle zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 Sb. z. a n., rozloučeno.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 206.)

17. Ke slušné výživě, na kterou má manželka proti manželovi nárok podle § 91 obč. zák., přísluší též úhrada nutných nákladů léčebných.

(Sb. n. s. civ., čís. 6846.)

dostal úplně svému závazku, a také jen v takové míře, pokud je mu to za daných okolností možno a pokud je toho schopen. To je stylisací této normy jasně řečeno.

§ 2.

(¹) Porušuje-li někdo povinnost uvedenou v § 1 a koná-li trvale neb občasně práce nebo služby osobě blízké, platí pro stanovení¹⁾ jeho závazku a pro jeho vymáhání²⁾, že byla smluvena mzda neb odměna podle předběžného jeho vzdělání a schopností, splatná v obvyklých obdobích.

(²) Za osoby blízké se pokládají manžel a osoby, které s povinným nebo s jeho manželem jsou příbuzny v pokolení přímém

---

K § 2:

1. Podle ustanov. § 177 všeob. obč. zák. ztrácí otec moc otcovskou, jen když otcovské povinnosti (§ 139 všeob. obč. zák.) zanedbává zúmyslně a zlomyslně.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 27.)

2. Pouhé přechodné neplnění povinností otcovských není důvodem pro to, aby byla otcí odňata moc otcovská.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 177.)

nebo v pokolení pobočném včetně až do bratrance (sestřenice), nebo které žijí s ním v životním společenství nebo jsou v poměru osvojitelů a osvojenčů³⁾ nebo pěstounů a schovanců.

³⁾ Domněnka stanovená v odstavci 1. neplatí pro dobu, o které zaměstnavatel prokáže, že nevěděl ani vědět nemusil o závazku zaměstnaného.

⁴⁾ Právní jednání odporující tomuto ustanovení jsou proti oprávněnému bezúčinná⁴⁾. Zaměstnavatel nemůže zejména namítati, že vyplatil osobě zavázané mzdu neb odměnu napřed, ani že má vzájemnou pohledávku za ní.

3. Rozvedený manžel musí své povinnosti poskytovat manželce výživu (§ 91 obč. zák.) dostáti v každém případě, i když má proti ní vzájemnou pohledávku (na náhradu útrat sporu); tuto pohledávku nemůže namítati započtením ani proti výživnému in natura, ani proti vyživovacím příspěvkům v penězích (náhradní nárok), které mají tutéž právní povahu jako výživa in natura (původní nárok).

(Sb. n. s. civ., čís. 7746, 6688, Gl. U. rep. nál. 8335.)

¹⁾ V řízení nesporném nebo sporném.

²⁾ Exekuce na plat (viz dále: „mzda“) nebo pohledávku („odměna“).

Gerlich (Všehrd XII., str. 295):

„Zákon tu stanoví v § 2 odst. (1) nevyvratitelnou domněnku. Tato domněnka jest nejenom nevyvratitelná, nýbrž dokonce deroguje všem opačným právním jednáním. Zákon odníma stranám smluvní volnost v tomto směru a dokonce nepřipouští ani kompensaci pohledávky zaměstnavatele — osoby blízké — vůči zaměstnanci exekutovi, osobě alimentací povinné.

Prakticky se vynucuje povinnost osoby třetí žalobou poddlužnickou. Je nutno především vésti exekuci proti osobě alimentací povinné zabavením předpokládaného platu a když po příkázání příslušných částek k vybraní zaměstnavatelská osoba blízká tyto částky se zdráhá vyplatiti, žalovati tuto osobu jako poddlužníka na základě příkazního usnesení. V tomto sporu pak platí ona nevyhraditelná domněnka.”

³⁾ Zákon z 28. března 1928 čís. 56 Sb. z. a. n. o osvojení.

⁴⁾ Nikoliv však odporovatelná (srovnej odpůří řád zák. čís. 64/1931 Sb. z. a. n.).

Z materiálů k § 2 zákona:

§ 2 umožňuje stanovití a realizovatí nárok alimentační proti osobám, které vyko-

4. K vydobytí vzájemné peněžní pohledávky nemůže manžel vésti exekuci na manželčin nárok na výživné.

(Sb. n. s. civ., čís. 9691.)

*filon.
usnesen.
z 13. II
proci. 2
a 9 56*

návají činnost jinak výdělečnou bezplatně, aby se vyhnuli své povinnosti. Zákon omezuje tuto možnost na zaměstnání u osob „blízkých“, vyjmenovaných v odst. 2., poněvadž tyto případy budou nejčestnější, ač stejný poměr úmyslně bezplatného zaměstnání je možný i v poměru k osobám cizím.

Domněnka právní, zde stanovená, má platiti nejen pro vymáhání závazku, jak má na mysli vládní návrh, nýbrž také již pro jeho určení soudním rozsudkem aneb usnesením. Pokud jde o vymáhání, nejsou tímto ustanovením dotčeny zákonné předpisy o existenčním minimu, které je i v tomto případě v mezích těchto předpisů nezabavitelné. To výslovně uvéstí nepokládal ústavně-právní výbor za nutné, neboť jde to najevo z toho, že se tu stanoví pouze domněnka,

5. Alimentační zákon čís. 4/1931:

Z protihodnoty práce konané zavázaným k výživě v hospodářství blízké osoby jest odpočítati jeho zákonné existenční minimum (3000 Kč).

Bezúčinným jest nejen zaplacení mzdy napřed, nýbrž placení mzdy vůbec od doby, kdy se zavázaný dověděl o vyživovacím závazku. Není proto třeba, by osoba uplatňující vyživovací nárok napřed zabavila mzdovou pohledávku osoby zavázané k výživě.

(Rv IV 406/31.)

kteřá má platiti pro vymáhání závazku, kdežto vymáhání samo se řídí předpisy všeobecnými, ježto zde žádná výjimka z nich normována není.

B ří m ě d ů k a z n í na vyvrácení právní domněnky ukládá se podle odst. 3. zaměstnavateli, ježto je obyčejný případ, že zaměstnavatel jedná v dohodě se zaměstnaným a ježto by jinak ustanovení § 2 bylo v mnohých případech ilusorní.

Z podobného důvodu byla v odst. 4. vyloučena kompensace se vzájemnou pohledávkou zaměstnavatelovou vůbec, i když se dá dokázati veřejnou nebo veřejně ověřenou listinou (jak to připouštěl vládní návrh). I kdyby kompenzační pohledávka vznikla v době, kdy se ještě nevědělo o závazku povinné osoby, pak přece výživa, výchova nebo zaopatření je tak důležitým právem, dotýkajícím se často i zájmů samé společnosti, že mu musí ustoupiti materiální zájem blízkých osob zavázaného.

Ústavně-právní výbor uvažoval, zda vládní návrh nejde příliš daleko, když dovoluje, aby pro alimentační závazek mohla býti vedena exekuce na takovou mzdu neb odměnu, která náleží zavázanému podle jeho předběžného vzdělání a schopnosti.

Avšak uznal, že je nutno zaujmouti toto stanovisko a že nelze vzít zde za základ jen práci skutečně konanou, neboť by jinak oprávněný, který podle svého vzdělání a schopností by mohl najít výnosné zaměstnání, měl možnost pohodlným zaměstnáním u osoby blízké znemožniti uplatnění nároků oprávněného. Nebezpečí, které by snad z toho mohlo vznikati pro případ, že osoba blízká ho podporuje jen proto, že právě nemůže naléztí zaměstnání sobě přiměřené, odstranil ústavně-právní výbor tím, že odkazuje v odst. 1. výslovně na § 1, takže podmínky tam uvedené platí i zde a na toho, kdo v tomto smyslu neporuší svoji povinnost, tam stanovenou, se § 2 vztahovati nemůže.

Proti dlužníkovým právním jednáním, kterými se zkracují věřitelé, poskytuje ochranu odpůrcí řád i jednání, kterými se hledí vyhnouti své povinnosti, na příklad tím, že se vzdává výdělečné činnosti nebo bezplatně nebo za nepřiměřenou mzdu, stravu a pod. koná služby, bylo by lze postihnouti podle ustanovení tohoto zákona, zejména § 8. Ale vymáhati takto nároky jest přece jen obtížné a složité. Proto obsahuje osnova ustanovení §§ 2 a 3, odpovídající v podstatě §§ 2 a 3 rakouského zákona (BGBl.

č. 69/1925) a shora uvedeným návrhům, ale přiměřeně upravená. Jimi má býti umožněno vymáhati výživné přímo — bez provedení odpůrcího sporu — proti osobám, které podporují dlužníka v jeho snaze vyhnouti se vyživovací povinnosti. Podle hořejších úvah byla ochrana rozšířena pro výživu z kteréhokoliv právního důvodu, a v § 2 omezena naproti osobám, označeným za blízké příslušníky. U osob, které jsou dlužníku blízké, lze stanoviti domněnku, že jsou srozuměny neb alespoň vědí o úmyslu dlužníkovu, zkrátiti věřitele, nelze to však beze všeho u osob zcela cizích. Bylo by také jen výjimkou, že by dlužník vstoupil do služeb k cizímu zaměstnavateli za nepřiměřeně nízký plat anebo odměnu jen proto, aby zkrátit ty, kdož mají nárok na výživu.

§ 3.

(¹) Kdo nemaje zákonné¹) povinnosti nebo kdo nad tuto povinnost podporuje poskytováním výživy nebo jiných prostředků jiného, takže si nehledí výdělečné činnosti uložené mu v § 1, je zavázán²) s ním rukou společnou a nerozdílnou³) oprávněné osobě za dávky příslušející jí za dobu, po kterou poskytoval tuto podporu.

(²) Tuto odpovědnost nemá, kdo nevěděl ani vědět nemusil⁴⁾ o závazku podporovaného ani o tom, že svou podporou maří, ztěžuje neb omezuje stanovení⁵⁾ nebo splnění⁶⁾ tohoto závazku.

¹⁾ Užší vymezení alimentační povinnosti proti § 1 zákona, kde stanovena co nejšíře: „p r á v n ě zavázán.“

R 1317/31 ²⁾ Nutno uplatnit v e s p o r u, nikoliv v řízení nesporném (§ 1, odst. 1. nesp. řízení, zák. z 19. června 1931, čís. 100 Sb. z. a. n.).

Gerlich (Všehrd XII., str. 296):

„V případech solidárního ručení osoby cizí musí tato osoba na splnění svého solidárního ručení býti žalována. Předpokladem pro stanovení povinnosti zmíněné osoby cizí k dávkám výživného rozsudkem jest především bezvýsledné vymáhání alimentačních částek na povinném, dále zanedbávání povinnosti dle § 1 zákona k vykonávání výdělečné činnosti povinným a konečně poskytování výživy neb jiných prostředků povinnému, aniž jest pro toto stanovena povinnost dotyčné osoby cizí.“

Solidární závazek osoby třetí není nikterak snad omezen co do výše podle míry poskytnuté podpory, nýbrž vztahuje se na celé obnosy všech dávek za tu dobu, po kterou podpora povinnému osobou třetí byla poskytována.“

Cestu pořadu práva pro uplatnění regresních nároků hájí též Müller (Soudcovské listy XII., str. 122—123):

„V praxi poručenských soudů vyskytly se

pochybnosti o tom, jak a v jakém řízení postupovati jest v případech § 2 a 3 cit. zákona. Zejména nabývá půdy názor, jakoby poručenský soud mohl vždy v cestě nesporného řízení uložit osobě blízké (§ 2. zákona), případně živiiteli (§ 3. zákona) a to usnesením na způsob toho, jímž nemanželskému otci v řízení nesporném určována jest míra alimentační povinnosti, aby sám plnil určitou alimentační povinnost, místo subjektu jiného, k tomu právně zavázaného, jenž si však nehledí zákonitě povinnosti vydělávati tolik, aby mohl zadostučiniti svému vyživovacímu závazku. Tento názor nepovažují za správný.

Sporné řízení bude tu na místě i proto, že skutkové okolnosti pravidelně tu budou sporné, a bude tedy třeba po výslechu stran podle § 2 čís. 7. nesp. patentu a podle jur. nor. poukázati navrhovatele na pořad práva.

Ukáží-li se při výslechu stran rozhodné skutkové okolnosti nespornými, tu nebude zákonitých překážek, aby solidární závazek podporovatelův nebyl určen v řízení nesporném, jak plyne z účelu nesporného řízení „pečovati o zachování soukromých oprávnění, aby se ne dočkaly později někdy újmy. (Ott.)“

S posledním odstavcem citovaného místa pojednání však nelze souhlasiti, neboť odporuje výslovnému ustanovení shora cit. § 1 zákona o řízení nesporném.

³⁾ Srovnej dále ustanovení § 1354 obč. zák.

⁴⁾ Hrubá nedbalost.

⁵⁾ V řízení sporném nebo nesporném.

⁶⁾ V řízení exekučním.

Z materialí k § 3 zákona:

Ustanovení § 3 bylo omezeno na dobrovolné poskytování výživy nebo podporování a nad míru, kterou ukládá zákonná povinnost, neboť nemůže býti činěn odpovědným ten, kdo ze zákona jest povinen jiného živiti nebo podporovati, vedle svého prvotního závazku. Při tomto ustanovení ústavně-právní výbor souhlasí s vládou, že je nutno stanovit zde ručení solidární, neboť při subsidiárním ručení realizování nároku oprávněného by mohlo býti příliš oddalováno.

Ručení nestíhá podle vládního návrhu i podle usnesení ústavně-právního výboru jedině toho, kdo jednal bona fide. Výslovně uložiti jemu důkaz toho není zapotřebí, neboť ho břemeno důkazní stíhá již podle všeobecných předpisů. Bona fides je vyloučena u toho, kdo zavínil svoji nevědomost nebdalostí. Tím však nemá zákon uložiti povinnost nějaké zvláštní opatrnosti. Povinnost se náležitě informovati se může posuzovati tak jako v jiném případě jen podle okolností případu a soud uzná zajisté na zanedbání této povinnosti jedině tehdy, když ten, kdo poskytuje podporu, mohl z těchto okolností při obyčejné bedlivosti poznati, že podporovaný má řečené závazky.

§ 4.

Jestliže ten, kdo má závazek uvedený v § 1, v posledních třech letech před tím, než oprávněná osoba se soudně¹⁾ domáhala stanovení tohoto závazku, se zřekl právním jednáním neb opominutím jakýchkoli majetkových práv nebo výhod, nebo jestliže se vzdal bez důležité příčiny²⁾ dosavadní výdělečné činnosti nebo bez takové příčiny změnil svoji činnost za méně výnosnou, přihlédne soud, když stanoví jeho závazek a plnění, k majetkovým a výdělečným jeho poměrům v době, než tak učinil.

¹⁾ V řízení sporném nebo nesporném.

²⁾ Důležitost příčiny posoudí soud a potřebné skutkové okolnosti musí dokázati ten, koho stíhá

K § 4:

1. V nesporném řízení může býti otcí uloženo placení výživného jen ode dne návrhu počínaje; částky připadající na dobu minulou mohou býti vymáhány toliko sporem.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 177.)

2. V nesporném řízení může býti vyměřeno výživné pro nemanželské dítě toliko za dobu od podání návrhu u soudu. Náhradní nárok třetí osoby za dobu plynulou v nesporném řízení nelze uplatniti.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 203.)

Alimentační zákon: § 4.

povinnost v § 1 stanovená. Odpůrci stačí dokázati jen změnu zaměstnání.

Z materialí k § 4 zákona:

§ 4 dává soudci možnost přihlížeti při stanovení alimentací povinnosti k jedním nebo opomenutím povinného, jimiž zmenšil svoji alimentací schopnost.

Poněvadž v praxi se vyskytl názor, že dlužníkovy závazky lze upravit jen podle poměrů, kdy se o nich rozhoduje a nehledí se k jedné zpravidla odporovatelnému na újmu oprávněného, chce nápravu zjednatí § 3 osnovy.

Iniciativní návrh a souhlasné s ním dřívější návrhy navrhují i novou úpravu §§ 166, 168, 178, 181 ob. z. obč. Ale jednak úpravu některých ustanovení nutno vyhra-

3. O návrhu poručenstva nebo nemanželského otce, by pro podstatnou změnu v potřebách dítěte nebo v otcově hospodářské mohoucnosti nebo po té i oné stránce znovu bylo upraveno výživné nemanželského dítěte, dosud smírem určené, nutno postupovati podle druhého odstavce § 16 první dílí novely k obč. zák.

Zvrátiti soudně schválený smír o výživném nemanželského dítěte pro jeho počáteční neplatnost anebo napotomní bezúčinnost lze jen ku žalobě v řízení sporném.

(Plenární usnesení ze dne 19. prosince 1922, čís. pres. 1107/22. Sb. m. sprav. civ., čís. 223.)

Alimentační zákon: § 4.

diti osnově ob. zákona občanského a nelze beze všeho do předpisů nyní platných vsunouti nová ustanovení, která neodpovídají jeho systému a duchu v celku a dotýkají se různých jeho ustanovení, k nimž ony návrhy nepřihlížejí. Jednak nepokládají se tato ustanovení nyní za tak účelná a nutná, aby byla provedena zvláštním zákonem, zvláště když uvedené paragrafy neplatí pro Slovensko a Podkarpatskou Rus. Jde přece především o to, zabezpečiti výživu dětem. Uzná-li pak otec otcovství k nemanželskému dítěti a žádá-li, aby mělo právní postavení manželského, nebude na snadě nebezpeč-

4. Uznáno-li otcovství k nemanželskému dítěti, lze jen tehdy domáhati se sporem toho, co otec dle zákona plniti jest povinen, poukázal-li poručenský soud poručníka ku žalobě formálním usnesením, jež doručeno byvši též nemanželskému otci, nabylo právní moci. Tímto usnesením jest procesní soud vázán.

(Plenární rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. října 1920, č. j. pres. 1019/20. Sb. m. sprav. civ., čís. 38.)

5. Srovnej též rozhodnutí 6. u § 1.

6. Nemanželského otce, jenž žije u svých zámožných rodičů a od nichž nedostává žádného stálého platu, nelze zprostiti povinnosti, by přispíval na výživu dítěte.

(R II 367/22.)

ství, že se hledí vyhnouti plnění povinnosti. Návrh na změnu § 166 ob. z. obč. přesahuje i návrhy superrevisní komise a znamenal by vlastně, že nemanželské dítě se staví úplně na roveň manželskému. Odůvodnění návrhu poukazuje však samo na pokračující krizi manželství a rodinného života, kdežto navrhované ustanovení by mohlo vésti k dalšímu uvolnění těchto rodinných poměrů.

Vyskytly se případy, že povinný obávaje se nebo domnívaje se, že bude na něm požadováno plnění výživného, postoupil krátce před tím svůj majetek anebo se zřekl dosavadní výdělkové činnosti. Jednání takové jest sice odporovatelné, ale mělo také za následek, že soud určuje potom jeho závazky, přihlížel toliko k tomu, že v té době jeho

7. Svých otcovských povinností vůči dítěti nemůže se nemanželský otec zbaviti tím, že se nestará o výdělek přiměřený svým schopnostem a že přestává na podpoře svého otce.

(R I 257/22.)

8. Nejde-li o výživu nutnou, nýbrž o slušnou a hospodářské mohoucnosti manžela přiměřenou výživu podle § 91 obč. zák. a není-li tvrzeno, že majetek manželův jest uložen způsobem přičícím se zásadám řádného hospodaření, jest výměře výživy položiti za základ důchod, který manžel skutečně pobírá za své výdělečné činnosti a ze svého

majetkové poměry i výdělečné nebyly takové, aby bylo přiznáno požadované výživné vůbec aneb v žádané výši. I když vznikl nárok a mohlo býti domáháno se bezúčinnosti podle odpůrčího zákona, nevyhovovaly přiznané dávky výši majetku, jehož se povinný zřekl. Tomu zabrániti má navržené ustanovení § 4. Stanovena byla doba posledních tří let.

Odchylka od vládní osnovy je v podstatě jen stylistická. Ústavně-právní výbor pouze vyloučil užití ustanovení § 4 v případě, že zavázaný měl důležitou příčinu vzdáti se svých majetkových výhod anebo výnosného zaměstnání, za to však je rozšířil i na případ, že se zavázaný vzdal bez důležité příčiny výnosnějšího zaměstnání a přijal méně výnosné proto, aby jeho závazek byl sta-

majetku za jeho nynější uložení a nelze uvažovati o tom, že by manžel mohl svůj kapitál uložiti jinak výhodněji.

(Sb. n. s. civ., čís. 8727.)

9. Výměra výživného manželky musí býti v náležitém poměru k platební mohoucnosti manželově. Dlužno proto přihlídnouti k tomu, zda manžel podrží služební příjmy a jak dalece se jeho platební mohoucnost v dohledné době zvýší nebo sníží.

(Rv I 1375/27.)

noven mírněji. Kdy je příčina důležitá, musí uvážiti ovšem soud.

§ 5.

Kdo se domáhá, aby soud stanovil nárok na výživu, výchovu nebo zaopatření nebo plnění z něho jdoucí, může navrhnouti proti zavázanému (§ 1)¹⁾ k zajištění dávek, splatných v jednom roce, zatímné opatření podle § 379 a d. exekučního řádu ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. z. nebo podle § 223 a d. exekučního zákona čl. LX/1881 ve znění § 50 zák. čl. LIV/1912 a čl. V, čís. 20 a 21 zákona ze dne 19. ledna 1928, čís. 23 Sb. z. a n., aniž je mu třeba prokázati listinou svoji pohledávku a osvědčiti, že by se jinak dobytí pohledávek zmařilo nebo značně ztížilo.

¹⁾ Nelze tedy navrhnouti při vedení exekuce proti osobám, jichž povinnost jest jen subsidiární — § § 2, 3 zákona.

K § 5:

Matka, k jejímž rukám zavázal se otec platiti výživné pro své nezletilé dítě, jest oprávněna exekucí výživné vymáhati, i když dítě zatím dosáhlo fysické zletilosti, pokud tomu samo neodporuje.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 93.)

Z materiálu k § 5 zákona:

Ustanovení § 168 ob. z. obč. ve znění novely neukázalo se v praxi příliš účelným. Ale vysloviti se dlužno proti jeho rozšíření i na dobu po narození dítěte, zvláště když se navrhuje v § 5 této osnovy ustanovení, které může snáze a účelněji vyhověti. Neboť po narození dítěte lze domáhati se ihned uznání otcovství a plnění povinností; odpírá-li domnělý otec. Aby bylo mu uloženo skládati částky k úhradě výživného, bylo by třeba podle platného § 168 osvědčiti, že jest otcem, tedy provésti celý důkaz jako ve sporu o otcovství a když by pak žalováno bylo na uznání otcovství, opětně. Kdyby však dobrovolně neskládal příspěvky, musilo by býti usnesení exekvováno a výsledek toho by byl, že by i vymožené částky zůstaly složeny u soudu, až by bylo pravoplatně rozhodnuto ve sporu o otcovství. Jednodušeji řeší tuto otázku navržený § 4 osnovy, který nezatíží ani soudy nad míru, jak by to bylo u návrhu na doplnění § 168 ob. z. obč. Slovy „domáhá, aby soud stanovil nárok na výživu, výchovu nebo zaopatření nebo plnění z něho jdoucí“, zahrnuje osnova jak žalobu, tak i návrh na určení výživného zejména podle § 16 nov. I. Uznal-li udánlivý

otec otcovství, zajišťují dítěti urychlenou ochranu již § 16 nov. I ob. z. obč., podle něhož může soud v nesporném řízení z úřední moci vyměřiti výživné, a § 171, odst. 2. ob. z. obč.

Doplniti § 178 a) ob. z. obč. (návrh tisk čís. 1657 pod II al. 5) není třeba, ježto již § 178 ob. z. obč. opravňuje soud po vyšetření stížnosti učiniti opatření přiměřená okolnostem v zájmu dítěte, tedy i je odebrati rodičům a dáti do výchovy jinam.

§ 181 ob. z. obč. pozbyl platnosti zákonem z 28. března 1928, čís. 56 Sb. z. a n., o osvojení (§ 13), jehož § 2, odst. 3., opravňuje příslušný soud anebo poručenský úřad, dáti místo nich svolení k osvojení, odpirají-li je rodiče nebo jeden z nich.

§ 6.

(¹) K zajištění nároku uvedeného v § 5 může býti povolen výkon exekučních úkonů (zajišťovací exekuce)¹⁾, jakmile se zahájí²⁾ nebo již dříve se zahájila proti dlužníku exekuce k vydobytí některé dospělé dávky. Zajištění smí býti pokaždé povoleno jen pro dávky, které dospějí v jednom roce.

(²) Zajišťovací exekuci lze povolití podle kteréhokoliv exekučního titulu opravňujícího k vymáhání dávek z uvedeného nároku a není třeba, aby bylo osvědčeno, že je ohroženo jejich dobytí (§ 5).

(³) Nastalou dospělostí jednotlivých dávek přeměňuje se zajišťovací exekuce sama sebou v exekuci uhrazovací.

¹⁾ Pouze proti osobám zavázaným dle § 1 zákona. Srovnej též poznámku ¹⁾ u § 5.

²⁾ Již s prvním návrhem exekučním.

Z materiálů k § 6 zákona:

Co pak se týče čl. III. iniciativního návrhu tisku čís. 1657, byly pod al. 1. spory o otcovství již v čl. II., čís. 2 (§ 224 c. ř. s.) zákona z 19. ledna 1928, čís. 23 Sb. z. a n. prohlášeny za feriální věci, pod al. 2. bylo přehlédnuto platné ustanovení § 372 ex. ř.,

K § 6:

Zajišťovací exekuce podle § 372 ex. ř. není podmíněna tím, že dlužník je pokaždé v prodlení se splatnými nároky na výživné; stačí, že proti dlužníku musila býti jednou vedena exekuce k vydobytí splatných alimentů.

(Sb. m. sprav. civ., čís. 274.)

Poznámka: nyní stačí již při prvním vedení exekuce.

podle něhož lze povolití pro výživné exekuci k zajištění za roční částky, musila-li již jednou vedena býti exekuce k jeho dobytí. Pro nedoplatky jest pak možno vésti uhrazovací exekuci. Ustanovení to neplatí však na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Přes to, že praxe povoluje zajišťovací exekuci pro výživné také zároveň s prvním povolením uhrazovací exekuce pro nedoplatek, mohlo by znění připustiti i výklad, že teprve po povolení uhrazovací exekuce lze navrhnouti exekuci k zajištění dalších splátek. Praxe nejvyššího soudu ustálila se ve výkladu § 372 ex. ř. na tom, že za zajišťovací exekuci pro výživné dosud nesplatné lze žádati teprve, podává-li se aspoň druhý návrh na uhrazovací exekuci. Proto bylo ustanovení § 6 osnovy nově stylisováno a upraveno, hledíc k ustanovení § 223, odst. 2 zák. čl. LX/1881 pro stejnou platnost na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Hledíc pak k ustanovení § 370 ex. ř., byla v odst. 2, § 6 osnovy odstraněna pochybnost, podle jakých titulů lze v tomto případě exekuci povolití, i hledíc k § 223, odst. 2 zák. čl. LX/1881 ustanovením, že k zajištění výživného lze povolití exekuci podle kteréhokoliv exekučního titulu. Tím umožněna bude i podle smí-

ru nebo (veřejno) notářského spisu. Nejvyšší soud navrhuje sice, aby zajišťovací exekuce byla povolena jen podle soudních rozhodnutí, jež nejsou vykonatelná a nevešla v právní moc, ježto prý podle smíru nebo notářského spisu lze povolití ihned uhrazovací exekuci. Ale povolití lze podle těchto exekučních titulů uhrazovací exekuci vždy jen pro výživné již splatné, nikoliv pro budoucí splátky, které se zavázal dlužník platiti. Jako na př. v rozsudku nebo v usnesení se stanoví, že otec jest povinen platiti na výživném vždy 1. každého měsíce předem určitou částku, může stejný závazek založen býti smírem aneb notářským spisem označeným jako vykonatelný. Hledíc k § 370 a 371 ex. ř. mohla by povolena býti zajišťovací exekuce pro budoucí roční splátky podle rozsudku (usnesení), nikoliv však pro stejné splátky i podle smíru (vykonatelného notářského spisu), jak i stále vyslovuje judikatura. Proto pro výživné rozšiřuje se toto opatření i na ostatní exekuční tituly ve příčině částek dosud nevykonatelných.

§ 7.

Rízení, ve kterém se někdo domáhá stanovení nároku uvedeného v § 5 nebo plnění

z něho jdoucího, buď provedeno s největším urychlením. Soudní prázdniny¹⁾ nemají na ně účinku.

¹⁾ §§ 222—225 c. ř. s. a čl. XXXVI. uvoz. zák. k c. ř. s. ve znění čl. I. a II. zákona z 19. ledna 1928, čís. 23 Sb. z. a n.

§ 8.

(1) Kdo úmyslně nebo z hrubé nedbalosti neplní svoji povinnost¹⁾ vyživovati nebo zaopatřiti²⁾ jiného, takže oprávněný je vydán nouzi nebo že musí, aby nebyl vydán nouzí, býti podporován odjinud, budiž potrestán soudem za přestupek³⁾ tuhým vězením od jednoho týdne do šesti měsíců; vedle trestu na svobodě budiž vyslovena ztráta volebního práva do obcí⁴⁾.

(2) Trestný není:

a) kdo mohl důvodně spoléhati, že nouze bude odvrácena podporou jiné osoby, k tomu způsobilejší a podle ustanovení soukromého práva alespoň podpůrně povinné,

b) kdo nemohl nouzi odvrátiti bez ohrožení výživy vlastní nebo výživy osoby ales-

poň stejně blízké jako osoba ohrožená, leč by porušení své povinnosti zavinil tím, že úmyslně zanedbal výdělečnou činnost k jejímu splnění potřebnou, nebo tím, že úmyslně možnost jejího splnění zmařil nebo ztížil.

¹⁾ § 1 zákona.

²⁾ Nespadá sem povinnost k výchově, uvedená v § 1 zákona.

³⁾ Vládní návrh zákona (sen. tisk 161/1930) navrhoval kvalifikaci přečinu, kterou však ústavně-právní výbor senátu změnil v přestupek (sen. tisk 223/1930).

⁴⁾ Ztráta práva volebního nastává již ze zákona pro každé odsouzení pro přestupek § 8 zákona a není třeba zjišťovati pohnutky činu (nízké a nečestné). Musí však býti vždy („budiž vyslovena“) v rozsudku vyslovena (§ 3 vol. řádu do obcí ve znění zákona čís. 253/1922 Sb. z. a n.). Původní vládní návrh obsahoval ustanovení, že ztráta práva volebního má býti vyslovena, spáchán-li čin z pohnutek nízkých a nečestných. To do zákona převzato nebylo.

Z materiálů k § 8 zákona:

Jak zkušenosti ukázaly, nebude ani při sebe dokonalejší úpravě ustanovení civilně-právních možné obejít se bez toho, aby povinný byl k řádnému plnění svých povin-

ností k výživě donucován prostředky práva trestního. Nové zákony v cizině nerozpakovaly se užití k uvedenému účelu i těchto prostředků. Budiž tu poukázáno jen na § 1, cit. již zákona rakouského, na čl. 36 jug. zákona z 23. června 1922, čís. 12 Služb. Nov. z r. 1924 a na francouzský zákon ze 7. února 1924 J. O. str. 1435, zostřený ještě zákonem z 3. dubna 1928 J. O. str. 3870.

Proto rozhodla se vláda v souhlasu s iniciativním návrhem posl. L. Pechmanové a druhů (číslo tisku 1657 posl. sněm. II. vol. obd.) nevyčkávatí celkové reformy trestního zákona a doplniti platné trestní zákony již před touto reformou trestními ustanoveními, o jichž naléhavé nutnosti nemůže býti u nás pochybností. Při formulaci těchto choulostivých ustanovení trestního práva uznala však osnova za vhodné odchylovati se co nejméně od přípravné osnovy trestního zákona, která obsahuje o tom ustanovení v § 249, jak o něm již byla řeč. To tím spíše, že dva z autorů této osnovy, univ. prof. Dr. Miříčka a Dr. Kallab jsou zároveň vynikajícím způsobem činní v ústředních organisacích dobrovolné sociální péče o mládež, v české a moravské zemské komisi pro péči o mládež, a jsou tudíž po stránce účelné

formulace těchto ustanovení znalci po výtece povolanými.

Srovnáním vládního návrhu a § 249*) přípravné osnovy trestního zákona, na jehož podrobné odůvodnění možno tu odkázati, vychází najevo, že vládní návrh odchyluje se od uvedené osnovy jen v několika bodech, k jejichž odůvodnění budiž uvedeno toto:

Především nebylo do této osnovy pojata ustanovení o trestnosti zanedbání péče o nezletilého (§ 249, odst. 1 osnovy trest. zák.). Ustanovení takové by přesahovalo rámec této osnovy, obsahující toliko civilně právní a trestně právní ustanovení k ochraně osob oprávněných požadovati výživu. Ustanovení o trestnosti zanedbání péče o nezletilé bude možno umístiti vhodněji v připravované osnově zákona o trestním soudnictví nad mládeží.**)

Osnova trestního zákona žádá dále k trestnosti tohoto činu po stránce subjektivní, aby čin byl spáchán vědomě, t. j., aby pachatel jednal věda, že jsou tu skutečnosti zakládající trestnost jeho činu, nebo že

*) Viz jeho znění v úvodní stati na str. 10.

**) Zákon z 11. března 1931, čís. 48 Sb. z. a n.

svým jednáním způsobí výsledek v zákoně uvedený (§§ 15, 249). Vládní návrh nemohl užítí tohoto vymezení subjektivního zavinění proto, že forma vědomé viny, jak ji vymezuje přípravná osnova trestního zákona, není platnému právnímu řádu dosud známa. Také nemohl vládní návrh užítí tu pojmu „vědomosti“, jak jej užívají některé platné vedlejší trestní zákony, neboť náplň, jakou tomuto pojmu dává judikatura nejvyššího soudu, nevystihla by ještě všechny ty případy, jež vládní návrh v souhlase s iniciativním návrhem poslance L. Pechmanové a druhů považuje za nutné a účelné postihnouti. Proto užila osnova k vymezení subjektivní skutkové podstaty trestného činu pojmů „úmysl“ a „hrubá nedbalost“, pojmů to platnému právu již známých.

Vyžadovati podle vzoru rakouského zákona k trestnosti, aby porušení povinnosti bylo i po stránce objektivní hrubé, nepovažoval vládní návrh za potřebné. Z výsledku porušení, t. j. vydání nouzi atd., jaký má být předpokladem trestnosti činu, je zjevné, že trestné může být i jen skutečně vážné porušení povinností, nikoli snad jen na př. nepatrné prodlení v plnění povinností, ačli ovšem podle okolností případu nebyla osoba

oprávněná i takovým opominutím uvedena v kritický stav. Možné tvrdosti zákona budou odstraněny tím, že trestný čin, jak o tom bude ještě dále řeč, má být stíhán jen k návrhu oprávněné osoby.

Naproti tomu nemohl se vládní návrh přenéstí přes ono ustanovení rakouského zákona, podle něhož jest trestnost vyloučena tehdy, když povinný mohl počítati s tím, že potřebná výživa bude poskytnuta jinou osobou, podle ustanovení soukromého práva k tomu alespoň podpůrně povinnou.

Nárok na poskytování výživy může oprávněnému příslušetí proti několika osobám zároveň. Tak na př. rodiče, kteří upadli v nouzi, mají podle § 154 obč. zák. proti svým dětem nárok na slušné opatření, tedy i na výživu. Je-li dětí několik, jsou povinny postarati se o své rodiče společně, podle poměru svého jmění. Nemanželské dítě má podle § 166 obč. zák. právo žádati na svých rodičích, aby je přiměřeně svému jmění živovali. K výživě jest zavázán především otec. A podobně i v dalších jiných případech. Bylo by nespravedlivou tvrdostí, kdyby syn, žijící ve stísněných poměrech, mohl být trestně stíhán pro porušení svých povinností k výživě rodičů, ačkoliv jest tu ji-

ný zámožný syn k výživě této daleko způsobilejší. Stejně nespravedlivým by bylo, kdyby pro porušení povinnosti k výživě mohl být stíhán nemanželský otec, žijící v nouzi, ačkoliv matka může bez jakékoliv újmy pro sebe poskytnouti dítěti, čeho potřebuje, ze svého. Na druhé straně jest však třeba dbáti největší opatrnosti, aby výmluvami, že povinnost mohla být splněna jinou osobou podle soukromého práva k tomu aspoň podpůrně povinnou, nebyl oprávněný, který zdánlivě jest lépe zajištěn tím, že mu přísluší nárok proti několika osobám, na tom hůře než onen, jemuž přísluší takový nárok jen proti osobě jedné. Nelze vyloučiti trestnost takového zámožného nemanželského otce, který nekoná vůbec své povinnosti spoléhaje na to, že matka z lásky k dítěti se o ně postará, třeba bude musiti pracovati ze všech sil, aby dítě nebylo vydáno nouzi. Proto navrhuje osnova, aby trestnost v takových případech byla vyloučena jen tehdy, když pachatel mohl důvodně spoléhati na to, že nouze bude odvrácena podporou jiné osoby nejen podle ustanovení soukromého práva k tomu aspoň podpůrně povinné, nýbrž i způsobilejší, než je pachatel sám.

Stejně tak jako v případech, kdy k výživě jest povinnou několik osob, třeba dbáti, aby trestními sankcemi nebyly postiženy osoby méně způsobile na prospěch osob způsobilejších, třeba přihlížeti také k případům, kdy osoby povinné k výživě poruší tuto svoji povinnost proto, že ji nemohly splniti, leda na úkor výživy vlastní, nebo osoby bližší neb aspoň stejně blízké, jako jest osoba ohrožená. Také tu bylo by nespravedlivým, aby při kolisi právních a zároveň mravních povinností mohla být osoba k výživě povinná trestně stíhána, ačkoliv povinnosti svoje nemohla splniti leč za cenu porušení jiné povinnosti bližší. Ustanovení trestních zákonů o beztrestnosti jednání v nouzi (§ 2, lit. g] tr. z., § 80 uh. tr. z.) by ještě nezajišťovalo v takových případech beztrestnost. Proto ji stanoví osnova výslovně. Avšak i tu třeba činiti určité výjimky. Není vyloučeno, že vinník sám zavini onen stav tísně, který mu znemožňuje, aby svoji povinnost k výživě plnil bez ohrožení výživy vlastní nebo výživy osob blízkých. Proto osnova, podobně jako rak. zákon, vyjímá z beztrestnosti případ, kdy taková tíseň a z ní vyplývající porušení povinnosti byly zaviněny buď tím, že pachatel úmyslně

zanedbal výdělečnou činnost ku splnění své povinnosti potřebnou, nebo tím, že si sám budoucí plnění své povinnosti úmyslně zmařil nebo ztížil.

Pokud jde o povinnost k výživě, nerozumí se jí — jak bylo ostatně již naznačeno na příkladech — jen povinnost k výživě nezletilých. Nečiní se tu ani rozdíl, zda taková povinnost se zakládá na výslovném ustanovení zákona, na pravoplatném soudním rozsudku, či zda byla převzata smlouvou. Bude tudíž postižen i pěstoun, který se smluvně zavázal pečovat o výživu svého svěřence, i ten, kdo převzal takovou povinnost na př. vůči výměnkáři. Taková širě ustanovení jest zcela na místě, uváží-li se, k jakým poruchám a dramatům dochází často i z neplnění takových smluvních povinností. Věci trestního soudu samozřejmě bude, aby zjistil, zda v konkrétním případě vůbec povinnost k výživě tu jest; kdyby tu takové povinnosti nebylo, nebyl by splněn základní skutkový znak po stránce objektivní. Hledíc k naznačenému účelu, nemohla se také osnova spokojiti toliko s trestáním porušení povinnosti k výživě ve vlastním slova smyslu, nýbrž musela trestní sankci rozšířiti i na porušení povinnosti k poskytování podpory.

Jinak záviselo by začasťe jen na odchýlném označení plnění, zda by porušení povinností bylo postiženo ustanovením tohoto zákona čili nic.

Hlavním účelem tohoto zákona bude donutiti povinného k řádnému plnění jeho povinností i prostředky trestního práva, nikoli však plniti věznicí nebo dokonce donucovací pracovní lidmi, kteří své povinnosti neplní. Z takového potrestání by osoby oprávněné neměly toho nejmenšího prospěchu, naopak, jejich naděje, že dojdou uspokojení svých nároků, by se tím ještě ztenčila. Docílí-li se proto ustanoveními trestního práva většího úspěchu než dosud možnými donucovacími prostředky práva civilního, bude to zajisté ve většině případů přičítati jen účinnosti trestní hrozby nebo podmíněnému odsouzení, nikoliv však skutečnému výkonu trestu. U vědomí tohoto hlavního účelu trestní hrozby a okolnosti, že podmíněné odsouzení bude mnohdy vyloučeno, považoval vládní návrh za vhodné, aby pachateli bylo umožněno zajistiti si bez-trestnost činu účinnou lítostí, totiž náhradou veškeré skutečné škody, a to nejen před učiněním návrhu na trestní stíhání, nýbrž ještě i za hlavního přelíčení, dříve

než soud I. stolice počal prohlašovati rozsudek. Bylo by sice možné vyloučiti tu beztrestnost již tehdy, když oprávněný učinil návrh na trestní stíhání, a v případě, kdy obviněný teprve později nahradil škodu, učiniti beztrestnost závislou na odvolání návrhu na trestní stíhání. To by však působilo značné obtíže procesuální v případech, kdy osoba oprávněná k návrhu není při hlavním přelíčení přítomna nebo, kdy k návrhu a tudíž i k jeho odvolání jest příslušný poručenský soud, tedy po případě i poručenský soud v cizině, na nějž podle platných ustanovení byla přenesena péče o osobu nebo i o majetek nezletilého. Proto osnova připouští beztrestnost pro účinnou lítost až do ukončení hlavního přelíčení.

V § 8 usnesení ústavně-právního výboru je obsažena trestní sankce na porušení povinnosti, která je základem tohoto zákona, podobně jako to obsahuje § 7 vládního návrhu.

V tomto směru bylo ústavně-právnímu výboru nejprve uvážiti, zda není nutno postihnouti trestem již porušení povinnosti k výdělečné činnosti, stanovené v § 1, samo o sobě. K tomu však ústavně-právní výbor v souhlase s vládním návrhem nemohl přivo-

liti, ježto by zde bylo nebezpečí, že by se tohoto ustanovení zneužívalo k ukájení nenávisti, která tu někdy bývá mezi stranami, zejména mezi rozvedenými manžely. Po této stránce dostačí sankce civilně-právní, v předešlých paragrafech obsažená.

Jinak je tomu však v případě, kde zanedbáním povinnosti alimentační je oprávněný vydán nouzi nebo že musí býti jeho nouze odvrácena přispěním jiné osoby nebo korporace. Tu je již dotčen zájem veřejný, neboť jednak přesunuje vinník svoji povinnost na jiné a zatěžuje hlavně instituce sociální, jednak hrozí, jak shora řečeno, z nouze toho, kdo má býti vyživován anebo zaopatřen, značné nebezpečí sociální.

Trestní sankci na porušení povinnosti k výchově ústavně-právní výbor zde vyloučil, podobně jako je tomu ve vládním návrhu, nikoli však proto, že by neuznával její potřebu, nýbrž, protože úprava její se stane vhodněji v rámci zákona o trestání mládeže, jehož osnovu vláda právě předkládá Národnímu shromáždění.

Skutková podstata tohoto trestného činu byla v celku upravena podle návrhu vlády a také případy vyloučené trestnosti, uvedené v odstavci 2. vládního návrhu, byly při-

jaty z důvodů tam uplatněných. Pouze byl čin označen jako soudně trestný přestupek, ježto tato kvalifikace podle přesvědčení ústavně-právního výboru je přiměřená, jak hledíc na povahu činu, tak i na trest naň stanovený. Za to byla ztráta volebního práva předepsána jako trest vedlejší bez ohledu na to, zda byl spáchán z pohnutky nízké a nečestné, neboť obviněný porušením své alimentační povinnosti v tomto případě porušuje i svoji povinnost ke společnosti a dává tím najevo, že není proto hoden zúčastniti se řízení věcí veřejných jako řádný občan.

Ustanovení o pokusu nebylo z vládního návrhu převzato, ježto jde o delikt omisivní a pokus je proto pojmově vyloučen.

§ 9.

(¹) Trestný čin uvedený v § 8 se stíhá veřejnou obžalobou, ale jen na návrh. K návrhu je oprávněna osoba, která má právo na výživu nebo zaopatření. Není-li oprávněná osoba svéprávná, je místo ní oprávněn k návrhu poručenský (opatrovnický) soud (úřad).

*Proti usnesení poručenského
58 soudu prvního záměstí národního
poručenského soudu v Praze*

(²) Dokud oprávněný neučinil návrh na stíhání, je jakékoli stíhání vyloučeno. Návrh může být odvolán, dokud soud první stolice nepočal prohlašovati rozsudek. Zřekli-li se oprávněný svého práva k návrhu neb odvolal-li jej, nemůže pak již pro tento čin návrh platně učiniti.

(³) Trestnost činu uvedeného v § 8 pomíjí, jestliže čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel napravil¹⁾ veškerou²⁾ skutečnou škodu z něho vzešlou dříve, než soud první stolice počal prohlašovati rozsudek.

¹⁾ Účinná lítost.

²⁾ Tedy také útraty vymáhání atd.

Z materiálů k § 9 zákona:

Osnova trestního zákona nečiní trestní stíhání tohoto deliktu závislým na návrhu. Z jejího odůvodnění jest však patrné, že o tom bylo uvažováno, a že bylo od takového ustanovení upuštěno proto, že proti možnému soukromému zájmu na nestíhání stojí tu silnější zájem veřejný. Nelze neuznati, že toto odůvodnění je velmi případné. Než vládní návrh nemohl se přece přikloniti k

tomuto stanovisku, a to z těchto důvodů:

Jak již shora bylo řečeno, považuje vládní návrh za hlavní účel trestních ustanovení tohoto zákona nikoliv skutečné potrestání, jímž by oprávněným osobám nebylo nijak pomozeno, nýbrž to, aby trestní hrozbou bylo vynuceno řádné plnění povinnosti k výživě. Je proto zcela na místě, když po řádném splnění nebo zajištění takového plnění bude možno ještě za trestního řízení se souhlasem oprávněné osoby od potrestání upustiti. Nelze též neuznati, že oprávněné osoby mohou míti velmi důležitý zájem na tom, aby věci jejich rodinného života nebyly před trestním soudem veřejně projednávány, dokud si samy toho nebudou přát. Mnohdy by mohlo také potrestání vinníka zničit poslední naděje v to, že povinnosti ty budou po přechodném nedorozumění opět řádně plněny, a prohloubiti ještě propast mezi vinníkem a oprávněným. Nemůže však býti účelem tohoto zákona, aby rozvrácené poměry rodinné byly potrestáním vinníka snad ještě více rozvráceny. Všechny tyto okolnosti mluví pro to, aby čin byl sice stíhán pro převážný veřejný zájem žalobou veřejnou, aby však zákon přihlížel náležitou měrou také k zájmům oprávněných

samých a aby státní zástupce nezasahoval rušivě tam, kde by jeho zákrok mohl způsobiti více zla než dobra. Proto rozhodl se vládní návrh pro formu deliktu návrhového.

V důsledku toho bylo nutné upravití některé další podrobnosti, což se stalo podle vzoru osnovy nového trestního řádu. Důležitou je zejména otázka, komu má příslušet právo návrhu. Vládní návrh tu rozeznává: jde-li o osobu nepožívající svéprávnosti, má toto právo příslušet poručenskému (opatrovnickému) soudu (úřadu), jinak osobě, která činem byla ohrožena. Dopustil-li se trestného činu zákonný zástupce sám, na př. manželský otec, není ani myslitelné, aby právo návrhu bylo svěřeno někomu jinému než poručenskému soudu. Avšak i v jiných případech by bylo jistě nejlepší, kdyby vládní návrh mohl právo návrhu svěřiti osobě nebo orgánu, rozdílnému od toho, kdo byl činem ohrožen. Nelze totiž odmítnouti obavu, že oprávněný v prvním návalu zlosti nebo msty učiní návrh na potrestání, aniž vyčerpal veškeré mírnější prostředky, zaručující do budoucnosti lépe možnost opětového smírného soužití. Toho se však dlužno za každou cenu vyvarovati. Trestní pravomoc státu nesmí se státi nástrojem oka-

mžitého rozmaru nebo msty, nýbrž musí zůstatí nejkrajnějším prostředkem k vynucení oprávněných nároků. U osob nesvéprávných lze toho dosíci nejlépe tím, když právo návrhu bude svěřeno poručenskému (opatrovnickému) soudu (úřadu), jehož povinností bude zajistě i tu, aby přihlížel více k budoucímu dobru a zájmům svého chráněnce, než k okamžitému snad vzplanutí hněvu zákonného zástupce. U osob svéprávných zákon takového omezení nečiní, ježto lze očekávati, že samy uváží svědomitě svoje budoucí dobro, nežli přikročí k trestnímu stíhání. Ostatně veřejný žalobce bude i tu moci v případech neodůvodněných stíhání odepříti.

Možností odvolati návrh až do okamžiku, kdy se začal prohlašovati rozsudek I. stolice, docílí se konečně toho, aby i za trestního řízení nebylo smírné narovnání věci vyloučeno, a to i v případech, když by viník, nejsa s to veškerou škodu ihned nahraditi, nemohl si beztrestnost zajistiti účinnou lítostí podle § 9, odst. 3. osnovy.

§ 10.

Prověsti¹⁾ tento zákon se ukládá ministrům spravedlnosti a národní obrany v dohodě se zúčastněnými ministry.

¹⁾ Jde o formalitu nutnou vzhledem k ustanovením §§ 50 a 51 ústavní listiny. Zákon platí od 26. února 1931, t. j. 30 dnů od vyhlášení podle § 3 obč. zák. ve znění § 4 zákona č. 139/19. Prováděcího nařízení k jeho platnosti není třeba. Viz též Sdělení čís. 63 ve Věstníku min. sprav., ročník 1931, str. 191.

Dodatek I.

Alimentační zákon rakouský.

Bundesgesetz vom 4. Februar 1925 Nr. 69
B. G. B. über den Schutz des gesetzlichen Unterhaltsanspruches.

(Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, 15. Stück, ausgegeben am 28. Februar 1925.)

§ 1.

(¹) Wer durch grobe Verletzung seiner Pflicht zur Leistung des gesetzlichen Unterhaltes den Unterhaltsberechtigten der Not oder der Verwahrlosung aussetzt, wird vom Gerichte wegen Übertretung mit strengem Arrest von einer Woche bis zu sechs Monaten bestraft. Dass Hilfe von anderer Seite, auf die der Unterhaltspflichtige nicht rechnen konnte, das Übel abgewendet hat, schliesst die Bestrafung nicht aus.

(²) Als eine grobe Verletzung der Pflicht zur Leistung des Unterhaltes ist es auch anzuse-

Spolkový zákon ze dne 4. února 1925, čís. 6⁹
sp. z. na ochranu zákonného nároku na výživu.

(Spolkový zákoník pro republiku rakouskou,
částka 15, vydaná 28. února 1925.)

§ 1.

(¹) Kdo hrubým porušením povinnosti k poskytování zákonné výživy vydá nouzi nebo zanedbání osobu, která jest oprávněna výživu požadovati, trestá se soudem pro přestupek tuhým vězením od jednoho týdne do šesti měsíců. Trestnost nevylučuje pomoc z jiné strany, se kterou k výživě zavázaný nemohl počítati a která odvrátila zlo.

(²) Za hrubé porušení povinnosti k poskytování výživy se má také pokládati, když povinný,

Dodatek I.: Rakousko.

hen, wenn der Unterhaltspflichtige, von dem der Unterhalt nicht eingebracht werden kann, abichtlich unterlässt, einem Erwerbe nachzugehen, der ihn in den Stand setzt, seiner Unterhaltspflicht zu genügen.

§ 2.

Wer einem zur Leistung des gesetzlichen Unterhaltes Verpflichteten in der Absicht, dessen Feststellung oder Hereinbringung zu verhindern, den Unterhalt reicht und ihn dadurch der Notwendigkeit überhebt, einem Erwerbe nachzugehen, der ihn in den Stand setzt, seiner Unterhaltspflicht zu genügen, haftet dem Unterhaltsberechtigten als Bürge und Zahler für die während der Dauer dieser Hilfeleistung fällig werdenden Unterhaltsansprüche.

§ 3.

Leistet jemand, der gesetzlich zum Unterhalt einer Person verpflichtet und erwerbsfähig ist, im Haushalte oder im selbständigen Betriebe seiner Eltern, Kinder oder Geschwister oder seines Ehegatten regelmässige Dienste, so gilt, wenn nicht ein höheres Entgelt für diese Dienste vereinbart ist, dem Unterhaltsberechtigten gegenüber, der den Lohnanspruch des Unterhaltspflichtigen gegen diese Angehörigen pfändet, vom Ta-

Dodatek I.: Rakousko.

na němž nemůže výživa býti vymožena, úmyslně opomíjí nalezení výdělku, který by mu umožnil, aby své vyživovací povinnosti učinil zadost.

§ 2.

Kdo dává výživu osobě k poskytování zákonné výživy povinné v tom úmyslu, aby znemožnil určení nebo vydobytí této zák. výživy, a zbavuje tím povinného nutnosti hledati výdělek, který by mu umožnil, aby své vyživovací povinnosti učinil zadost, ručí k výživě oprávněnému jako rukojmí a plátce za vyživovací příspěvky, které se staly splatnými v době poskytování této pomoci.

§ 3.

Vykonává-li někdo, kdo jest ze zákona povinen k výživě nějaké osoby a jest schopen výdělku, pravidelné práce v domácnosti nebo v samostatném podniku svých rodičů, dětí, sourozenců nebo manžela, tu platí, není-li za tyto služby smluvena úplata vyšší, za umluvenou mzdu v místě obvyklá, když k výživě oprávněný nárok k výživě zavá-

ge der Pfändung, wenn aber den Angehörigen der Bestand der Unterhaltspflicht früher bekannt wurde, vom Tage der erlangten Kenntnis an, ein der ortsüblichen Entlohnung entsprechendes Entgelt als vereinbart. Der Drittschuldner kann sich weder auf eine Vorauszahlung des Entgeltes berufen noch gegen den Unterhaltspflichtigen bestehende Gegenforderung aufrechnen. Er haftet aber für einen über den vereinbarten Lohn hinausgehenden Betrag nur insoweit, als dadurch nicht seine wirtschaftliche Existenz beeinträchtigt wird.

§ 4.

Das Gesetz tritt am 1. März 1925 in Kraft. Mit der Durchführung ist der Bundeskanzler im Einvernehmen mit dem Bundesminister für soziale Verwaltung betraut.

zaného vůči těmto rodinným příslušníkům zabavuje, a sice ode dne zabavení, bylo-li však rodinnému příslušníkovi trvání vyživovací povinnosti známo dříve, ode dne, kdy se to dověděl. Poddlužník se nemůže dovolávat ani toho, že vyplatil úplaty předem, ani toho, že mu přísluší proti osobě k výživě zavázané protipohledávka. Ručí však za peněz přesahující smlouvenou mzdu jen potud, pokud tím neutrpí újmu jeho hospodářská existence.

§ 4.

Zákon vstoupí v platnost dnem 1. března 1925. Jeho provedením se pověřuje spolkový kancléř v dohodě se spolkovým ministrem sociální správy.

Dodatek II.

Ochrana výživy rodiny ve Francii.

Loi du 7 février 1924¹⁾, modifiée par la loi du 3 avril 1928²⁾, réprimant le délit d'abandon de famille.

Art. 1.

Sera tenue pour coupable d'abandon de famille et sera punie d'un emprisonnement de trois mois à un an ou d'une amende de 100 à 2000 fr., toute personne qui, au mépris d'une décision rendue contre elle en vertu de l'article 7 de la loi du 13 juillet 1907, ou en méconnaissance d'une ordonnance ou d'un jugement l'ayant condamnée à fournir une pension alimentaire à son conjoint, à ses descendants ou à ses ascendants, sera volontairement demeurée plus de trois mois sans fournir les subsides déterminés par le juge, ni acquitter les termes de la pension.

Zákon ze dne 7. února 1924¹⁾, změněný zákonem z 3. dubna 1928²⁾, na potlačení deliktu zanedbání rodiny.

Čl. 1.

Každý, kdo nedbaje rozhodnutí vydaného proti němu na základě článku 7 zákona z 13. července 1907, nebo neuznáváje nařízení nebo rozsudku, by odsouzen k placení vyživovacích příspěvků svému manželu, descendantům nebo ascendentům, bude o své újmě po více než tři měsíce prodlévati, aniž by složil zálohu soudem určenou, nebo zapravil splátky výživného, dopustí se zanedbání rodiny a bude potrestán vězením od tří měsíců do 1 roku nebo peněžitou pokutou od 100 do 2000 franků.

En cas de récidive la peine de l'emprisonnement sera toujours prononcée.

Toute personne condamnée pour abandon de famille pourra être privée de ses droits civiques.

Les pères et mères pourront, en outre, être déchus de la puissance paternelle.

Il pourra être fait application de l'article 463 du Code pénal.

Art. 2.

Le tribunal compétent pour connaître du délit sera celui dans la circonscription duquel la pension devait être payée ou les subsides fournis.

Le titre de pension et tous actes de poursuite ou d'exécution auxquels il aurait été procédé devront être déposés entre les mains du procureur de la République en même temps que la plainte.

Art. 3.

L'article 222 du code civil est complété comme suit: „Il en est de même si le mari a été condamné pour abandon de famille.”

---

¹⁾ Promulguée au Journal officiel du 10 février 1924. (No. 1768 du Recueil des lois, décrets, circulaires.)

²⁾ Promulguée au Journal officiel du 4 avril 1928. (No. 2155 du Recueil des lois, décrets, circulaires.)

V případě opakování budiž vždy vyřknut trest vězení.

Každá osoba odsouzená pro zanedbání rodiny, může býti zbavena svých občanských práv.

Otec a matka mohou kromě toho býti zbaveni moci rodičovské.

Může se použití článku 463 trestního zákoníku.

Čl. 2.

K souzení deliktu jest příslušným soud, v jehož obvodu má výživné býti placeno nebo záloha složena.

Nález o výživném a veškeré spisy o soudním stíhání nebo exekuci, bylo-li třeba tak postupovati, musí býti složeny k rukám prokurátora republiky současně se žalobou.

Čl. 3.

Článek 222 občanského zákoníku se doplňuje takto: „Stejně jest tomu, byl-li manžel odsouzen pro zanedbání rodiny.”

---

¹⁾ Vyhlášen v Journal officiel 10. února 1924. (Čís. 1768 Sbírký zákonů, nařízení a oběžníků.)

²⁾ Vyhlášen v Journal officiel 4. dubna 1928. (Čís. 2155 Sbírký zákonů, nařízení a oběžníků.)

Dodatek III.

Ochrana alimenačního nároku
v Německu.

§ 361 Ziff. 10 St. G. B.:

Mit Haft wird bestraft, wer, obschon er in der Lage ist, diejenigen, zu deren Ernährung er verpflichtet ist, zu unterhalten, sich der Unterhaltspflicht trotz der Aufforderung der zuständigen Behörde derart entzieht, dass durch Vermittlung der Behörde fremde Hilfe in Anspruch genommen werden muss.

§ 361 čís. 10 trest. zák.:

Vazbou se trestá, kdo se přes výzvu příslušného úřadu vyhýbá plnění vyživovací povinnosti takovým způsobem, že za zprostředkování úřadu je nutno použití cizí pomoci, ačkoliv jest sám s to, vyživiti ty, k jichž výživě jest zavázán.

Literatura:

I. právního řádu československého:

- Börsch: Der Schutz der Unterhaltsberechtigten. (Richterzeitung roč. 13, str. 57.)
- Gerlich: Exekuce pro výživné. Studie k alimentárnímu zákonu čís. 4/1931. (Všehrd XII., str. 294.)
- Gesetz zum Schutze der zur Beanspruchung des Unterhaltes, der Erziehung oder der Versorgung berechtigten Personen. (Jugendfürsorge roč. 15, str. 81.)
- Heller: Das neue tschechoslowakische Unterhaltsschutzgesetz. (Gerichtszeitung roč. 82, str. 232.)
- Müller: Příspěvek k alimentárnímu zákonu. (Soudcovské Listy XII., str. 122.)
- Šimák: Zákon ze dne 16. prosince 1930 na ochranu osob, oprávněných požadovati výživu, výchovu neb zaopatření. (Soudcovské Listy XII., str. 119.)
- Šonka: K zákonu t. zv. alimentárnímu. (Soudcovské Listy XII., str. 185.)

II. právních řádů cizozemských:

- Eisner: Die letzten zivil- und öffentlichrechtlichen Mittel gegen böswillige Unterhaltspflichtige. 2. vyd., Frankfurt a. M. 1927, Archiv deutscher Berufsvormünder.
- Faulhaber: Das Unterhaltsschutzgesetz. (Gerichtszeitung 1925, str. 129.)
- Storck: Die ausländischen Minderjährigen im deutschen Jugendrecht, Frankfurt a. M. 1928, Archiv deutscher Berufsvormünder.
- Tomforde: Das Recht des unehelichen Kindes und seiner Mutter im In- und Ausland. — Berlin 1930. Carl Heymann.

Seznam zkratků

- BGBI., B. G. B. = Bundesgesetzblatt (úřední sbírka zákonů pro republiku rakouskou).
c. ř. s. = civilní řád soudní č. 113/1895 ř. z.
čl. = článek.
ex. ř. = exekuční řád č. 79/1896 ř. z.
Gl. U. = Glaser — Unger — Walther, Sammlung von Civilrechtlichen Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes.
J. O. = Journal officiel (úřední list republiky francouzské).
Jud. = judikát.
jur. nor. = jurisdikční norma č. 111/1895 ř. z.
nov. I. = první dílčí novela k obč. zák.
N. S. R. Č. = Národní shromáždění republiky československé.
obč. zák., ob. z. obč. = obecný zákoník občanský z r. 1811.
R., Rv. = jednací čísla neuveřejněných rozhodnutí nejvyššího soudu.
rep. nál. = repertorium nálezů.
ř. z. = říšský zákoník (býv. Rakouska).
Sb. min. sprav. civ. = Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských, příloha Věstníku min. sprav.
Sb. n. s. civ. = Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech civilních, pořádá II. prezident n. s. Dr. Vážný.

- Sb. z. a n. = Sbírka zákonů a nařízení státu československého.
Služb. Nov. = úřední sbírka zákonů království Jugoslavie.
St. G. B. = Strafgesetzbuch.
tr. ř. = trestní řád.
tr. z. = trestní zákon.
uh. = uherský.
zák. = zákon.
Poznámky a výklad slovního znění zákona jsou uvedeny vždy za každým paragrafem v textu, judikatura u každého paragrafu pod čarou.

O B S A H:

Předmluva univ. prof. Dra Jaromíra Sedláčka	5
Zákon na ochranu osob oprávněných požadova- ti výživu, výchovu nebo zaopatření, čís. 4/1931 Sb. z. a n.	7
Dodatek I. Alimentační zákon rakouský . . .	64
Dodatek II. Ochrana výživy rodiny ve Francii	70
Dodatek III. Ochrana alimentačního nároku v Německu	74
Literatura	76
Seznam zkratků	78

SEMINÁRNÍ
Judiciál.

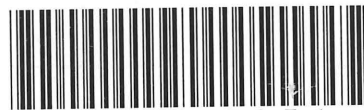

KNIHOVNA
oddělení

REV15

ÚK PrF MU Brno

3 1 2 9 S 1 2 0 5 1

001-